

Natuurtoets Bramert Noord - Gemeente Stein

Ecologische quick-scan

projectnr. 152577.03
revisie 0
21 juli 2005

Behoort bij besluit van de
gemeenteraad van Stein
d.d. 3 juni 2010

De Griffier,

Auteur(s)

Liesbeth van Oirschot-Beerens

Opdrachtgever

Gemeente Stein
Postbus 15
6170 AA STEIN

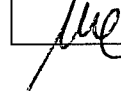
datum vrijgave

21-7-05

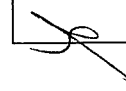
beschrijving revisie 0

00

goedkeuring

vrijgave

Inhoud

Blz.

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Doel	2
1.3	Werkwijze	2
2	Gebiedsbeschrijving	3
2.1	Huidige gebiedskenmerken	3
2.2	Bureaustudie natuurwaarden	3
2.2.1	<i>Natuurloket</i>	3
2.2.2	<i>Provincie Limburg</i>	3
2.2.3	<i>Vakliteratuur/verspreidingsatlassen</i>	4
2.2.4	<i>IVN Stein</i>	5
2.3	Veldbezoek - biotoopkartering	5
2.4	Aanwezige beschermde flora- en faunasoorten	6
2.5	Conclusie beschermde soorten.	7
3	Toetsing effecten planontwikkeling	8
3.1	Beschrijving voorgenomen ingreep	8
3.2	Effecten ingreep op beschermde natuurwaarden	8
3.3	Schadebeperkende maatregelen	9
3.4	Conclusie effecten op beschermde soorten	10
4	Advies vervolgtraject	11
4.1	Advies Flora- en faunawet	11
4.2	Advies t.a.v. aanvullende inventarisaties	13
5	Literatuur	14

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Stein is voornemens op de ontwikkelingslocatie Bramert Noord ten noorden van de kern van Urmond, naast woningbouw ook ruimte voor sportvelden, (groen) voorzieningen en bijbehorende infrastructuur te realiseren.

Oranjewoud heeft opdracht gekregen voor het verrichten van een uitvoerbaarheids-onderzoek en opstellen van een ontwerp-bestemmingsplan voor de ontwikkelingslocatie. Vereiste bij het opstellen van een (ontwerp)bestemmingsplan is het uitvoeren van een volledige gebiedsinventarisatie. De natuurtoets, of ecologische quick-scan, is één van de deelonderzoeken die in het kader van deze gebiedsinventarisatie wordt uitgevoerd.

1.2 Doel

In de vorm van een 'natuurtoets' wordt onderzocht of in het plangebied beschermde natuurwaarden in het geding zijn. Doel van de toetsing hierbij is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de huidige Flora- en faunawet, inschatting van eventuele risico's en de advisering m.b.t. het vervolgtraject

1.3 Werkwijze

Om eventuele strijdigheden met de Flora- en faunawet op te sporen worden de volgende stappen doorlopen:

- Bureaustudie: beoordeling bestaande gegevens voor zover beschikbaar (Natuurloket, Provincie Limburg, lokale natuurorganisatie (IVN Stein) en verspreidingsatlassen)
- Terreinbezoek: biotoopkartering met het oog op aanwezigheid van (strikt) beschermde soorten
- Opstellen natuurwaardenschets: conclusie aanwezige beschermde soorten
- Opstellen effectbeschrijving voorgenomen ingreep op aanwezige soorten
- Formuleren advies (maatregelen en randvoorwaarden) t.a.v. het ontwerp en de uitvoering (ter voorkomen, dan wel beperken van het optreden van effecten)
- Formulering advies t.a.v. de noodzaak van een ontheffing ex. art. 75 Flora- en faunawet
- Formuleren advies t.a.v. de noodzaak van aanvullende inventarisaties

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Huidige gebiedskenmerken

De ontwikkelingslocatie Bramert Noord bevindt zich ten noorden van de kern van Urmond tussen de Rijksweg A2 (oostgrens), Bergerweg (noordgrens), Julianakanaal (westgrens) en Molenweg (westgrens) en de rand van de bebouwde kom (bebouwing Maalsteenstraat), het molenpark en een sportveldencomplex (zuidgrens).

Het grootste deel van het plangebied bestaat uit een aaneengesloten akkercomplex, dat wordt doorsneden door twee wegen: de Louise groeve weg (van oost naar west) en de onverharde Oude Baan (van noord naar zuid).

Een klein deel van het plangebied ligt daarop aangesloten ten oosten van Urmond ingeklemd tussen de Rooseveltstraat en de Rijksweg A2. Ook dit bestaat uit open akkerland wat aan de zijde van Urmond wordt begrensd door een groenstrook.

De smalle strook plangebied tussen de Molenweg en Julianakanaal aan de westzijde bestaat uit verspreide bebouwing met daartussen smalle landbouwpercelen met gevarieerd grondgebruik. Binnen het plangebied is bebouwing aanwezig langs de Louise groeeweg, de Molenweg en Maalsteenstraat.

Het plangebied helt in westelijke richting (oostzijde > 52,5 m +NAP; westzijde < 47,5 m + NAP) wat m.n. ten zuiden van de Louise groeeweg duidelijk zichtbaar is in het terrein (m.n. gezien vanaf de Molenweg-zuid en Limbrichterweg en Verkelgrosweg)

[Bron: Oranjewoud, 2005]

2.2 Bureaustudie natuurwaarden

2.2.1 *Natuurloket*

Bij het natuurloket is de kilometerhok-rapportage geraadpleegd van de km-hokken waarin het plangebied zich bevindt, te weten 182-334 (overgrote deel plangebied: akkercomplex weerszijden Louise groeeweg), 182-333 (sportcomplex, Urmond, A2-afrit) en 183-334 (ostrand plangebied, A2).

Uit de kilometerhok-rapportages blijkt het plangebied alleen goed onderzocht te zijn op flora. Daarbij zijn verspreid 2 beschermde soorten aangetroffen (van lijst 1 en lijst 2 of 3 van de Flora- en faunawet) en 2 tot 3 Rode lijstsoorten. Van de broedvogels zijn alleen onderzoeksgegevens aanwezig van km-hok 182-333, waaronder 1 Rode Lijst-soort. Dagvlinders zijn matig tot goed onderzocht in respectievelijk km-hok 183-334 en 182-333, waarbij geen beschermde soorten zijn aangetroffen en een Rode Lijstsoort.

Sprinkhanen zijn goed onderzocht in km-hok 182-334, waarbij alleen algemene soorten zijn aangetroffen. Van alle overige faunasoortgroepen zijn van de genoemde km-hokken geen gegevens voorhanden bij het Natuurloket. [bron: Natuurloket: www.natuurloket.nl]

2.2.2 *Provincie Limburg*

Het plangebied is in het verleden door de Provincie onderzocht op broedvogels en flora en vegetatie.

Binnen het plangebied zijn in 1994/1995 geen beschermde florasoorten waargenomen door de Provincie. Wel is direct daarbuiten langs het Julianakanaal het beschermde

Rapunzelklokje aangetroffen. Binnen het plangebied zijn geen waardevolle vegetaties vastgesteld.

Het plangebied is in 1994 vlakdekkend onderzocht op broedvogels. Kenmerkende soorten aangetroffen in het agrarisch gebied zijn de Rode Lijstsoorten Patrijs, Veldleeuwerik, Gele kwikstaart en daarnaast o.a. Grasmus en Fazant. Soorten van bos- en struweel die zijn waargenomen bij aanwezige opgaande begroeiing zijn de Rode Lijstsoorten Matkop, Grauwe vliegenvanger, Koekoek, Zomertortel en daarnaast Bosrietzanger, Ekster, Grote bonte specht, Grote Lijster, Holenduif en een aantal algemenere soorten die ook in tuinen voor kunnen komen (zoals mezen, vink, Roodborst etc.). Daarnaast komen een aantal Rode Lijst-soorten voor in het gebied, die gebonden zijn aan de aanwezige bebouwing (cultuurvolgers), te weten Huismus, Ringmus en Boerenzwaluw en daarnaast de algemene soort Zwarte roodstaart.

[bron: Provincie Limburg: www.limburg.nl/groen/natuurgegevenswebsiteside]

2.2.3 **Vakliteratuur/verspreidingsatlassen**

** Algemene zoogdieren en vleermuizen:*

In de 'Werkatlas zoogdieren in Limburg' [Huizinga e.a., 2005] worden uit de periode 1994-2004 voornamelijk algemene zoogdierensoorten gemeld van de km-hokken waarin het plangebied zich bevindt. Dit betreft algemene muizen en spitsmuizensoorten (Bosspitsmuis, Huisspitsmuis, Bosmuis en Huismuis), Egel, Mol, Konijn, Haas, en Wezel en Ree. In de periode 1970-1994 worden daarnaast ook nog de Bunzing, Steenmarter, Hermelijn, en 2 algemene vleermuissoorten (Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger) van het plangebied en directe omgeving gemeld.

** Hamster:*

In de 'Werkatlas zoogdieren in Limburg' wordt de streng beschermde Hamster gemeld van km-hok 182-334 (akkercomplex weerszijden Louise groeveweg) in de periode 1994-2004. Hierbij wordt echter vermeld, dat het een oorspronkelijk verspreidingsgebied betreft, omdat de soort na 2000 op 1 enkele plaats bij Maastricht na overal is uitgestorven (en daarna weer uitgezet bij Heer, Amby en Sibbe) [Huizinga et.al, 2005]. Deze conclusie wordt echter in andere bronnen ter discussie gesteld [www.rivm.nl, 2002 en faunabescherming, 2004].

Uit het 'Overlevingsplan Hamster' [Apeldoorn et.al, 1998] blijkt het agrarisch deel van het plangebied tussen Rijksweg A2 en Julianakanaal deel uit te maken van het hamsterleefgebied 'Graetheide' (gelegen tussen Urmond en Born). Daarbij worden in de periode 1994-1997 jaarlijks (1 tot 4) burchten gemeld van km-hok 182-334 (akkergebied weerszijden Louise groeveweg). Daarbij wordt opgemerkt dat het leefgebied geïsoleerd lijkt te liggen, waardoor tussen de Maas en Rijksweg A2 geen Hamsters meer lijken voor te komen [Apeldoorn et.al, 1998]. Vanwege deze geïsoleerde ligging is de leefgebied Graetheide niet geselecteerd als kernleefgebied in het 'Beschermingsplan Hamster 2000-2004' [Krekels, 1999].

** Dagvlinders*

Uit de atlas 'Dagvlinders in Limburg' [Akkermans et.al, 2001] blijken in het plangebied en directe omgeving vrijwel alleen zeer algemene dagvlindersoorten voor te komen die niet beschermd of bedreigd zijn (waaronder een aantal soorten gebonden aan grasland en ruigtevegetaties). Daarnaast wordt één Rode Lijstsoort gemeld, te weten de akkersoort Koninginnepage.

2.2.4 IVN Stein

Het IVN Stein is benaderd voor het aanleveren van beschikbare gegevens op het gebied van (beschermde) flora- en faunasoorten met betrekking tot het plangebied. Bij het IVN blijken geen flora- of faunagegevens beschikbaar te zijn van het plangebied. De planlocatie wordt omschreven als 'gewoon akkerland, waar niets bijzonders zit'. Bij het IVN zijn geen waarnemingen van de Hamster bekend van het gebied, ook niet bij de direct omwonenden. [mondelinge mededelingen dhr. Prum, IVN Stein, d.d. 7-7-05].

2.3 Veldbezoek - biotoopkartering

Tijdens het terreinbezoek zijn de volgende biotopen aangetroffen, waarbij per biotoop kort wordt ingegaan op de aangetroffen, dan wel de te verwachten soorten.

Akkers en akkerranden

Het grootste deel van het plangebied bestaat uit akkerland. Het akkercomplex aan weerszijden van de Louise groeveweg wordt gekenmerkt door afwisselende teeltvakken met voornamelijke tarwe, maïs (daarnaast ook bieten en lokaal aardappel en gerst). Verspreid door het plangebied bevindt zich langs een deel van deze akkers een akkerkruidenvegetatie met soorten als kamille, klaproos, Korenbloem e.a. inheemse akkerrandsoorten. De aanwezigheid van soorten als Luzerne, Phacelia, Bernagie en Boekweit (cultuurgewassen, vaak ingezaaid als bijenbloem/nectarplant e.d.) geeft aan dat het hier door de mens ingezaaide akkerranden betreft. Met name de akkerranden vormen leefgebied en verbindingsweg voor kleine zoogdieren, insecten en broedvogels; de akkers zelf fungeren daarbij tevens als foerageergebied. De aanwezigheid van graan-akkers met bloemrijke akkerranden met Luzerne maken het gebied daarbij zeer geschikt als leefgebied voor de Hamster.

Grasland

M.n. in de westelijke helft van het plangebied (langs de Louise groeveweg en Molenstraat) bevinden zich naast akkers ook intensief beheerde graslandpercelen (weilanden) die vrij soortenarm zijn. Aan de randen van de percelen zijn vaak wel ruigtekruidenvegetaties, met lokaal struiken aanwezig. Verspreid bevinden zich enkele extensiever beheerde graslandperceeltjes met een minder soortenarmere graslandvegetatie, dan wel ruigtebegroeiing. De ruigtekruidenvegetaties in randen en verspreid op graslandperceeltjes vormen leefgebied voor kleine zoogdieren, insecten en broedvogels.

Wegbermen

In de bermen langs verharde en onverharde wegen in het plangebied zijn voornamelijk vrij soortenarme tot matig soortenrijke vegetaties aangetroffen met algemene kruiden- pionier-, akkers en ruigtesoorten (o.a. Glanshaver, Smalle weegbree, Duizendblad, Fluitekruid, Gewone bereklauw, Boerenwormkruid, Bijvoet, Akkerdistel etc). In de berm van de Limbrichterweg is op één plaats de Grote kaardenbol aangetroffen (beschermd). In de berm van de Bergerweg daarnaast op één plaats (noordoosthoek plangebied) het beschermde Rapunzelklokje [bron: terreinbezoek Oranjewoud, 2005]. De bermen fungeren als leefgebied en verbindingroute voor algemene insecten (waaronder sprinkhanen en dagvlinders) en kleine zoogdieren.

Opgaand groen - bosjes, groenstroken, bomenrijen en solitaire bomen

Opgaand groen is verspreid in het plangebied aanwezig in de vorm van:

- bomenrijen: eikenlaan Louise groeveweg, Lindelaan Molenweg (en buiten het plangebied populieren langs het Julianakanaal)
- bosjes en groenstroken: (vnl. gevarieerd loofhout) aan de Limbrichterweg, rand sportcomplex, aan Louise groeveweg, rand Rooseveltstraat en verspreid lokaal langs de A2 (en buiten het plangebied groenstrook langs de Bergerweg)
- grotere solitaire bomen: o.a. langs Oude baan (zomereik, populier)
- tuinen met opgaande beplanting, incl. fruitboomgaarden: langs Louise groeveweg, Molenweg, Maalsteenstraat.

Genoemde groenstroken, bosjes en bomenrijen bestaan voornamelijk uit inheemse loofhoutsoorten (deels aangeplant, deels halfnatuurlijk). Ze staan grotendeels met elkaar (deels via kruidenrijke akkerranden en zoom) in verbinding, waardoor ze naast een functie als leefgebied en foerageergebied ook een belangrijke functie hebben als verbindingsweg voor o.a. broedvogels, insecten, kleine zoogdieren (muizen, spitsmuizen) marterachtigen (Wezel, Bunzing e.a), Egel, Konijn, Haas en zelfs Ree en algemene vleermuissoorten).

Laag cultuurgroen

Bij de bebouwing is naast hierboven genoemde opgaande begroeiing ook cultuurgroen aanwezig in de vorm van gazons, bloemperken en moestuinen. Aan de zuidrand bevindt zich ten westen van het sportveldencomplex een parkje (omgeving molen) met gazon en verspreid vrij jonge bomen. Deze groenstructuren hebben weinig waarde voor diersoorten (voornamelijk algemene muizen en spitsmuizensoorten, Mol en foeragerende algemene broedvogels).

2.4 Aanwezige beschermde flora- en faunasoorten

Op basis van de uitgevoerde bureaustudie en het uitgevoerde veldbezoek, wordt hieronder per soortgroep aangegeven of en welke beschermde soorten in het plangebied voorkomen, dan wel mogelijk aanwezig zijn.

Flora

Binnen het plangebied komen voornamelijk algemene florasoorten voor, die niet beschermd of bedreigd zijn. Zeer lokaal zijn enkele beschermde soorten aangetroffen, te weten het Rapunzelklokje en de Grote kaardenbol. Daarnaast is de Rode Lijstsoort (niet beschermd) Korenbloem regelmatig aanwezig (ingezaaid in akkerranden).

Broedvogels

In het plangebied zijn algemene tot minder algemene broedvogels aanwezig (alle soorten beschermd), die enerzijds gebonden zijn aan open akkerland en akkerranden en anderzijds aan het lokaal aanwezige opgaande groen; daarnaast komen er diverse cultuurvolgers voor (soortenlijst: zie § 2.2. Bureaustudie, gegevens Provincie Limburg).

Vleermuizen

De opgaande groenstructuren fungeren naar verwachting als verbindingsweg en foerageergebied voor algemene vleermuissoorten (Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger). Het is niet bekend of verblijfplaatsen van genoemde soorten in het plangebied aanwezig zijn. Deze soorten kunnen deels verblijven in bebouwing en ook in holle bomen (zomerverblijf) in het plangebied of omgeving daarvan. Binnen het plangebied is de bebouwing op het eerste gezicht niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De grotere bomen (vnl. eiken) konden wegens massale aanwezigheid van de eikeprocessierups tijdens het terreinbezoek niet volledig worden geïnspecteerd op de aanwezigheid van holten.

Hamster

Van het plangebied werd tot voor kort (1996/1997) de aanwezigheid van de (strikt beschermde) Hamster gemeld (planlocatie daarbij deels uitmakend van leefgebied Graetheide). Officieel is de soort in 2000 in Nederland uitgestorven (en daarna middels fokprogramma's op diverse plaatsen weer uitgezet bij Maastricht). Voor een toelichting zie § 2.2 bureaustudie - vakliteratuur.

De Provincie Limburg geeft aan dat het zeer voor de hand ligt dat de soort hier is uitgestorven, en de soort hier niet meer zit, temeer ook omdat het een geïsoleerd leefgebied betreft. Echter dit kan niet met 100% zekerheid worden gegarandeerd; het is niet volledig uit te sluiten dat zich ter plaatse lokaal een kleine populatie heeft gehandhaafd. [bron: Provincie Limburg, mondelinge mededeling d.d. 7-7-05, B. van Noorden, afd. Groen]. Er bestaat dus een kleine kans dat deze strikt beschermde soort nog steeds aanwezig is in het plangebied, waar volop geschikt leefgebied aanwezig is in de vorm van open akkergebied op hellend terrein met graanakkers (m.n. tarwe), hakvruchtakkers en kruidenrijke bermen en akkerranden met o.a. Luzerne.

Overige zoogdieren

In het plangebied komen daarnaast alleen algemene zoogdierensoorten waaronder muizen en spitsmuizensoorten, Konijn, Haas, Egel, Mol en marterachtigen en wellicht Ree. (soortenlijst: zie § 2.2. Bureaustudie, gegevens vakliteratuur).

Dagvlinders

In het plangebied komen algemene dagvlindersoorten voor (niet beschermd of bedreigd) die gebonden zijn aan de aanwezige kruidenrijke berm en akkerrandenbegroeiingen. Daarnaast is de Rode Lijstsoort Koninginnepage waargenomen in het plangebied. Deze soort is in Zuid-Limburg een vrij algemene verschijning [Akkermans et. al, 2001].

Overige soortgroepen

Binnen het plangebied komen geen amfibieën en reptielen (alle soorten beschermd) en geen (beschermde) libellen en vissen voor vanwege de afwezigheid van geschikt biotoop en hun regionaal verspreidingsbeeld. Het plangebied is erg droog waardoor waterbiotoop (van wezenlijk belang voor genoemde soortgroepen m.u.v. reptielen) ontbreekt.

2.5 Conclusie beschermde soorten.

Binnen het plangebied komen zeer lokaal de beschermde soorten Grote kaardenbol en Rapunzeklokje voor.

Binnen het plangebied komen algemene beschermde diersoorten voor, te weten broedvogels en kleine zoogdieren, mogelijk de Ree.

Daarnaast zijn geschikte leefgebieden (foerageergebied, vliegroutes) aanwezig voor vleermuizen (alle soorten strikt beschermd en vallend onder de Habitatrichtlijn). Er bestaat een kleine kans, dat zich binnen het plangebied tijdelijke (zomer)verblijven in bomen of bebouwing. De aanwezigheid van winterverblijven is niet waarschijnlijk. Het voorkomen van andere vleermuissoorten is niet volledig uit te sluiten, daar geen recente inventarisatie heeft plaatsgevonden.

Van het recente verleden is de aanwezigheid van de strikt beschermde Hamster gemeld van het plangebied. Het is niet geheel uit te sluiten dat deze soort nog steeds ter plekke voorkomt, mede omdat recent geen inventarisaties zijn uitgevoerd ter plaatse. Derhalve is het mogelijk dat zich een kleine (kwetsbare) populatie ter plaatse gehandhaafd heeft.

3 Toetsing effecten planontwikkeling

3.1 Beschrijving voorgenomen ingreep

Voor de locatie Bramert Noord beoogt de gemeente Stein een ontwikkeling met woningbouw, een sportcomplex, groengebieden en infrastructuur. De meest wenselijke locatie(s) voor woningbouw zullen nader onderzocht worden middels een nog op te stellen stedenbouwkundig plan. De exacte locatie van het sportcomplex en aan groenstructuren zal mede afgestemd worden op de bevindingen van de uitgevoerde gebiedsonderzoeken (waaronder de ecologische Quick-scan),

Na de in het kader van het ontwerp bestemmingsplan uitgevoerde gebiedsonderzoeken volgt een integrale afweging van knelpunten en belangen. Hierna volgt de opstelling van een stedenbouwkundig plan en vervolgens het ontwerpbestemmingsplan.

[bron: 'Projectvoorstel Ontwikkeling locatie Bramert-Noord, 20-1'05, Oranjewoud]

Omdat momenteel niet duidelijk is welke lage en opgaande groenstructuren in het plangebied wellicht behouden/ingepast worden, dan wel, welke zullen verdwijnen is in deze fase niet exact aan te geven, welke effecten de voorgenomen ingreep heeft op de in het plangebied aanwezige beschermde soorten. Hieronder wordt per soortgroep aangegeven welke mogelijke effecten kunnen optreden.

3.2 Effecten ingreep op beschermde natuurwaarden

Flora

Het is mogelijk dat door de voorgenomen ingreep standplaatsen van beschermde soorten worden vernietigd. Dit effect doet zich slechts op een 2-tal bekende plaatsen langs de rand van het plangebied (Limbrichterweg en Bergerweg).

Het betreft respectievelijk de Grote kaardenbol en het Rapunzelklokje, die beiden niet erg zeldzaam zijn in Zuid-Limburg; beide soorten zijn ook in de omgeving van de planlocatie waargenomen. Het eventuele verdwijnen ten gevolge de voorgenomen ingreep, van de geconstateerde groeiplaatsen heeft derhalve geen negatieve effecten op populatieniveau.

Broedvogels

Ter plaatse van de te ontwikkelen planlocatiedelen zal broedbiotoop verdwijnen van algemene en minder algemene soorten van akkers, opgaande begroeiing. Soorten zullen uitwijken naar vergelijkbare biotopen in de directe omgeving (o.a. ten noorden van de Bergerweg en ten oosten van de Rijksweg gelegen). Voor soorten van opgaand groen zal in de toekomstige situatie vervangen leefgebied ontstaan ter plaatse van aan te leggen groenstructuren op de planlocatie. Indien de werkzaamheden plaatsvinden tijdens het broedseizoen kunnen broedende vogels op of direct buiten het plangebied worden verstoord. Dit betreft slechts een beperkt en tijdelijk effect.

Zoogdieren

- vleermuizen

Omdat niet exact bekend is welke groenstructuren in het plangebied (en eventueel bebouwing) van belang zijn voor vleermuizen (en welke daarvan gehandhaafd blijven, dan wel verdwijnen) is op voorhand niet goed te bepalen hoe groot de effecten zijn.

Het open akkergebied (akkers en weilanden) heeft geen waarde voor vleermuizen.

Naar verwachting fungeren de laanstructuren, bosjes en kruidenrijke akkerranden daarlangs als foerageergebied en mogelijk vliegroute voor vleermuizen. Wanneer deze ver-

dwijnen wordt (een deel) van het leefgebied aangetast. Indien vleermuizen verblijven in het plangebied (in bomen) bestaat ook de kans dat deze verblijfplaatsen verdwijnen.

- Hamster

Mocht uit een actuele inventarisatie blijken dat de Hamster nog steeds voorkomt (in een deel) van het plangebied dan zullen door de voorgenomen ingreep zeker negatieve effecten optreden op de aanwezige soort. Afhankelijk van de plaats waar de soort nog eventueel voorkomt, kan vernietiging en versnippering van het bestaande leefgebied optreden, waardoor de populatie verkleind en mogelijk vernietigd wordt.

Daarnaast is een eventueel aanwezige (rest/deel)populatie ter plaatse (juist vanwege de geïsoleerde ligging) genetisch gezien zeer interessant voor het fokprogramma dat voor het behoud van deze soort loopt) [mededeling B. van Noorden, Provincie Limburg afdeling Groen, 7-7-05].

- overige zoogdieren

De ingreep heeft geen negatief significant negatief effect op de populaties van de ter plaatse van het plangebied aanwezige algemene kleine zoogdieren (alle soorten beschermd). Ter plaatse van de ontwikkelingslocaties wordt het leefgebied van algemene kleine zoogdieren vernietigd. Daarnaast vindt tijdens de uitvoering tijdelijke verstoring plaats van aanwezige dieren. Deze zullen wegvluchten naar alternatief leefgebied in de directe omgeving van het plangebied.

3.3 Schadebeperkende maatregelen

Door een gerichte planning en enkele eenvoudige maatregelen kunnen de effecten op beschermde soorten worden beperkt. Deze maatregelen geven invulling aan de 'zorgplicht' vanuit de Flora- en faunawet. Deze zorgplicht houdt o.a. in dat dieren niet in hun kwetsbare perioden (broedseizoen, voortplantingsperiode, winterslaap e.d.) mogen worden verstoord.

Door in de uitvoeringsplanning rekening te houden met kwetsbare periode van aanwezige beschermde soorten en een zorgvuldige handelwijze, worden negatieve effecten op deze soorten ('schade') zo veel mogelijk voorkomen dan wel beperkt. Mede daardoor treden er geen significante effecten op populatieniveau op. Daarnaast kan bij de definitieve inrichting van de uitbreidingslocatie rekening gehouden worden met de aanwezige beschermde soorten. Randvoorwaarden en concrete maatregelen om effecten op beschermde soorten te voorkomen, dan wel te verzachten zijn:

Maatregelen m.b.t. de uitvoeringsplanning en biotoopvrij maken terrein

- Uitvoering overige werkzaamheden buiten de vogelbroedtijd. Uitvoering binnen deze periode is mogelijk indien het biotoop vooraf soortenvrij is gemaakt.
- Uitvoeringsplanning afstemmen op kwetsbare perioden van aanwezige beschermde kleine zoogdieren. Uitvoering binnen deze periode is mogelijk indien biotoop vooraf soortenvrij wordt gemaakt en gehouden (zie hieronder).
- Ecologische begeleiding bij het 'biotoopvrij maken' van de huidige biotopen op de planlocatie. Onder biotoopvrij maken wordt verstaan, het verwijderen van terreindelen die geschikt leefgebied vormen voor diersoorten en/of plantensoorten. Hierdoor wordt het huidige biotoop voor aanvang van de werkzaamheden ongeschikt gemaakt (soorten zoeken elders een vervangend leefgebied). Het is van belang dat het 'biotoopvrij' maken dan wel houden, wordt afgestemd op de kwetsbare perioden van dieren.
- Biotoopvrij maken en houden terreindelen: maatregelen die hieronder vallen betreffen o.a. rooien opgaande begroeiing (en afvoer), verwijderen aanwezige schuilplaatsen rond bebouwing en intensief beheer aanwezige agrarische percelen
- Slopen van bebouwing (indien van toepassing) buiten de vogelbroedtijd

Adviezen m.b.t. de definitieve inrichting planlocatie:

- Sparen standplaats beschermde flora-soorten. Indien niet mogelijk verplanten of verzamelen zaad van uitgebloeide exemplaren en uitzaaien in te sparen terreindelen
- Inpassen /sparen aanwezige groenstructuren, die van belang zijn voor vleermuizen (bomenlanen), bosjes e.d. evt. gecombineerd met
- groene inrichting plangebied aansluiten op bestaande groenstructuren, en daarmee goede verbindingen creëren op groenstructuren in de omgeving van het plangebied (ter bevordering van uitwisseling en verspreidingsmogelijkheden van diersoorten)
- inpassen/sparen actueel Hamsterleefgebied (indien aanwezig) en dit in verbinding laten (of brengen) met nabijgelegen actueel/potentieel te sparen leefgebied. Dit is alleen een optie als het actuele leefgebied daarmee volledig intact blijft en niet versnipperd of verkleind wordt, omdat anders de populatie minder levensvatbaar wordt

3.4 Conclusie effecten op beschermde soorten

Op de planlocatie komen broedvogels en algemene zoogdiersoorten en een tweetal beschermde plantensoorten voor, die door de voorgenomen ingreep schade kunnen ondervinden. Daarnaast komen in het plangebied naar verwachting vleermuizen voor (waarschijnlijk alleen algemene soorten).

Er treden echter geen significante effecten op populatieniveau op van de aanwezige beschermde soorten. Het duurzaam voortbestaan van de aanwezige soorten wordt niet aangetast door de voorgenomen ingreep. Het betreft grotendeels in Nederland algemeen en wijd verspreid voorkomende soorten (kleine zoogdieren, algemene vleermuizen en broedvogels). Een aantal minder algemene beschermde soorten blijkt juist in de regio, waarin het plangebied zich bevindt regelmatig en verspreid voor te komen (flora, broedvogels).

Door gerichte planning en enkele eenvoudige maatregelen kunnen effecten op beschermde soorten worden voorkomen, dan wel grotendeels beperkt. Daarnaast kan het definitief ontwerp afgestemd worden op aanwezige beschermde waarden.

De mogelijk in het plangebied aanwezige strikt beschermde Hamster betreft ter plaatse (indien aanwezig) een geïsoleerde en daardoor genetisch interessante populatie. Afhankelijk van de grootte van het actuele leefgebied en de ingreep ter plaatse (mogelijkheden leefgebied volledig te sparen, waarbij geen versnippering of verkleining optreedt) zijn de effecten groot of minder groot.

4 Advies vervolgtraject

4.1 Advies Flora- en faunawet

Door het Ministerie van LNV is een Algemene Maatregel van Bestuur opgesteld (AMvB; gepubliceerd op 29 oktober 2004) waarin onder bepaalde voorwaarden een algemene vrijstelling wordt geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Deze vrijstelling geldt onder andere voor ruimtelijke ingrepen en voor bepaalde (algemeen voorkomende) soorten. Deze AMvB met 'wijzigingen van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen' is op 23 februari 2005 officieel van kracht geworden.

Hieronder wordt van de in het plangebied aanwezige beschermde soorten, waarop van de voorgenomen ingreep effecten uitgaan, aangegeven onder welk beschermingsregime ze vallen. Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Voor soorten van de zwaardere beschermingsregimes (tabel 2 en 3) dient een ontheffing te worden aangevraagd indien de voorgenomen ingreep negatieve effecten heeft op de aanwezige soort. Indien géén effecten optreden (bijv. door sparen/intact blijven leefgebied en verbindingswegen) is een ontheffing niet nodig.

Tabel 3.1 Overzicht in plangebied aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsregime

soort	Flora- en faunawet				Habitat-richtlijn
	tabel 1	tabel 2	tabel 3		Bijlage IV
Grote kaardenbol	Ffw 1				
Rapunzelklokje		Ffw 2			
algemene zoogdierensoorten (Bosmuis, Huismuis, Bosspitsmuis, Huisspitsmuis, Haas, Egel, Mol, Ree, Wezel, Bunzing, Hermelijn)	Ffw 1				
Hamster(*1)			Ffw 3		IV
Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger e.a. vleermuizen(*2)			Ffw 3		IV
Broedvogels van akkers, bosrand en struweel en cultuurvolgers (tuinen, en bebouwing)(*3)				Ffw	

Toelichting tabel

Ffw: soort beschermd krachtens de Flora- en faunawet.

Ffw 1t/m3: soort van tabel 1, 2 dan wel 3 van de AMvB op de Flora- en faunawet.

Habitatrichtlijn - bijlage IV: strikt beschermde soort krachtens de Europese Habitatrichtlijn

** Opmerking beschermde soorten:*

- 1. Hamster: alleen indien uit actuele inventarisatie blijkt dat soort aanwezig is in het plangebied en effecten optreden. Het is niet volledig uit te sluiten dat betreffende soorten nog steeds voorkomt binnen het plangebied.*
- 2. vleermuizen: geen actuele inventarisatie verricht: niet duidelijk of deze/andere soorten ter plaatse voorkomen*
- 3. broedvogels : overzicht aanwezige soorten in plangebied: zie § 2.2 , bureaustudie - gegevens Provincie Limburg)*

Toelichting beschermingsregimes Flora- en faunawet soorten van tabel 1

Voor de algemene zoogdiersoorten en de Grote kaardenbol geldt een vrijstelling van de ontheffingsplicht bij ruimtelijke ingrepen. Wel dient de zorgplicht in acht te worden genomen. Door bij de uitvoering rekening te houden met voor deze soortgroepen kwetsbare periode en gebieden kunnen effecten op deze soort(en) worden voorkomen, dan wel

beperkt (voor toelichting zorgplicht en schadebeperkende maatregelen: zie hieronder en § 3.3).

Soort van tabel 2

Voor het Rapunzelklokje geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen alleen een vrijstelling indien gewerkt wordt volgens een door het Min. van LNV goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode, dan dient een ontheffing Flora- en faunawet te worden aangevraagd (onderworpen aan een lichte toets). Daarnaast dient de zorgplicht in acht te worden genomen.

Soorten van tabel 3

Voor in het gebied aanwezige vleermuizen en mogelijk de Hamster geldt voor ruimtelijke ingrepen geen vrijstelling, ook niet met een goedgekeurde gedragscode. Voor deze strikt beschermde soorten, die vallen onder de Habitatrichtlijn dient een ontheffing te worden aangevraagd indien effecten optreden (onderworpen aan een zware toets). Daarbij dient de zorgplicht in acht te worden genomen.

Daarbij dient opgemerkt (voor soorten van tabel 3 van de AMvB) alleen een ontheffing kan worden aangevraagd indien het voorkomen van de betreffende soort is aangetoond middels een actuele inventarisatie.

De Hamster en alle vleermuissoorten staan op bijlage 4 van de Habitatrichtlijn (strikt beschermde soorten) en vallen daardoor onder het zwaarste beschermingsregime van de Flora- en faunawet (regime 3). Dit betekent dat effecten van een project op de soorten nadrukkelijk in beeld moet worden gebracht, en dat effecten moeten worden vermeden. Niet te vermijden effecten moeten worden gemitigeerd (verzacht) en gecompenseerd. Gezien de bijzondere plaats van de Hamster in de Limburgse natuurbescherming, stellen wij voor, indien de soort wordt aangetroffen, in overleg met de Provincie Limburg en natuurorganisaties wordt bekeken hoe invulling kan worden gegeven aan de aspecten mitigatie en compensatie.

Broedvogels

Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt geen vrijstelling van de ontheffingsplicht voor broedvogels (alle soorten beschermd). Het leefgebied van vogels is niet expliciet beschermd, maar nesten en nestholten zijn beschermd tijdens het broedseizoen. Voor zover het gaat om doden of verstoren van broedende vogels en vernietigen van nesten e.d. en dient formeel een ontheffing te worden aangevraagd. Voor broedvogels wordt echter geen ontheffing verleend. In de praktijk wordt daarom geen ontheffing aangevraagd voor broedvogels, waarbij als voorwaarde wordt gesteld dat ze niet verstoord mogen worden tijdens de kwetsbare periode (broedtijd).

Zorgplicht

Naast de ontheffingsplicht gaat er van de Flora- en faunawet ook een zorgplicht uit. Dit houdt in dat voor alle genoemde soorten die in het plangebied voorkomen – ongeacht of er een ontheffingsaanvraag nodig is – de schade zo veel mogelijk dient te worden voorkomen, dan wel beperkt dient te worden. Concreet houdt dit voor alle aanwezige beschermde soorten in, dat zó gehandeld moet worden (van projectontwikkelaar tot aan uitvoerder op de bouwlocatie) dat de beschermde soorten zo min mogelijk hinder ondervinden van de voorgenomen activiteit.

Door schadebeperkende maatregelen, zoals in deze flora- en faunatoets aangegeven, in acht te nemen worden negatieve effecten op beschermde soorten voorkomen dan wel zo veel mogelijk beperkt, en wordt derhalve ook voldaan aan de zorgplicht.

4.2 Advies t.a.v. aanvullende inventarisaties

Geadviseerd wordt het gebied nader te onderzoeken op de Hamster en vleermuizen.

De overige soorten/soortgroepen hoeven niet nader te worden geïnventariseerd, daar deze voldoende in beeld zijn gebracht, dan wel omdat er geen beschermde soorten van aanwezig zijn op de planlocatie. Hieronder wordt het geadviseerde aanvullend onderzoek kort onderbouwd.

Vleermuizen

Het is op dit moment niet exact duidelijk welke vleermuissoorten waar binnen het plangebied voorkomen, welke groenstructuren in het landschap gebruikt worden door deze soorten (als vliegroute en/of foerageergebied) en of er verblijfplaatsen aanwezig zijn (in bomen en mogelijk in bebouwing).

Deze informatie is nodig om te kunnen bepalen welke groenstructuren in het ontwerp moeten worden behouden omdat ze wezenlijk onderdeel zijn van het leefgebied. Wezenlijk zijn bijv. vaste trekroutes tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Tevens is deze informatie nodig om te kunnen bepalen waar de grootste effecten op vleermuizen optreden door de ontwikkeling van de planlocatie, en hoe groot die effecten zijn, en hoe effecten te voorkomen zijn. Daarnaast is voor een eventueel in later stadium benodigde ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet een actuele inventarisatie vereist.

Daarom wordt geadviseerd het plangebied aanvullend te inventariseren op vleermuizen. Een dergelijke inventarisatie dient te worden uitgevoerd in het juiste seizoen (bij voorkeur zomer) door een vleermuisdeskundige.

Hamster

Het is op dit moment niet te garanderen dat de soort, die hier in het recente verleden (1994 t/1997) middels inventarisaties is aangetroffen, is uitgestorven dan wel dat zich een geïsoleerde (rest)populatie heeft gehandhaafd ter plaatse van de planlocatie. Daarom is het van belang dat de aan- dan wel afwezigheid van de soort middels een vlakdekkende inventarisatie wordt vastgesteld. Hierbij dienen alle akkerpercelen die potentieel leefgebied vormen, te weten graanakkers, en percelen met bieten en aardappels, geïnventariseerd te worden op de aanwezigheid van burchten. Een dergelijke inventarisatie is alleen mogelijk direct ná de oogst, vóór de daaropvolgende grondbewerking (ploegen) van het perceel. De weiland- en maïspercelen op de planlocatie vormen geen actueel leefgebied, en hoeven derhalve niet te worden onderzocht.

5 Literatuur

Akkermans, R.W., J.A.J., Pahlplatz & K. Veling, 2001.

Dagvlinders in Limburg. Verspreiding en ecologie 1990-1999. Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, Maastricht & De Vlinderstichting, Wageningen.

Apeldoorn, R.C. van & W. Nieuwenhuizen, 1998.

Overlevingsplan Hamster. Analyse van knelpunten, oplossingsrichtingen en voorwaarden voor een duurzame toekomst in Limburg. Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Vereniging Das & Boom, Beek-Ubbergen & Natuurhistorisch Genootschap Limburg (Stichting de Lierelei), Maastricht. IBN-rapport 380.

Coelen, J.E.M. van der, 1992.

Verspreiding en ecologie van Amfibieën en reptielen in Limburg.

St. Natuurpublicaties Limburg, Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, Maastricht en Stichting RAVON, Nijmegen.

Huizinga, C.E., L.S.G.M. Verheggen, R.W. Akkermans, 2005.

Werkatlas Zoogdieren in Limburg. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Roermond. Zoogdierenwerkgroep van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming en Stichting Natuurpublicaties Limburg.

IVN, 2005

Mondelinge mededelingen m.b.t. gegevens IVN Stein, dhr. Prum (secretaris) d.d. 7-7-05

Krekels, R., 1999.

Beschermingsplan Hamster. Ministerie van LNV, Wageningen. Rapport Directie Natuurbeheer, nr. 41.

Natuurloket, 2005 [via: www.Natuurloket.nl]

Globaal rapport verspreiding beschermde en bedreigde soorten. (km-hok-rapportage km-hok 182-334, 183-334, 182-333)

Oranjewoud, 2005

Terreinverkenning in het kader van de ecologische Quick-scan d.d. 27 juni 2005.

Provincie Limburg, 2005 [via: www.limburg.nl/groen/]

Gegevens broedvogelkartering (1994) en flora- en vegetatiekartering (1991-2003). Kaarten en soortenlijsten via natuurgegevenswebside Provincie Limburg.

Provincie Limburg, 2005a

Mondelinge mededelingen m.b.t. de Hamster. door dhr. B. van Noorden, Provincie Limburg, afdeling Groen d.d. 7-7-05.

www.faunabescherming.nl/dierenblok (november 2004):

De Hamster (artikel over de Hamster in de serie 'Herintroductie van dieren in Nederland).

www.rivm.nl/milieuennatuurcompendium/nl (versie 2002):

Hamster aantalsontwikkeling.

Met bijna tweeduizend werknemers en ruim tienduizend opdrachten per jaar is Oranjewoud één van de grootste advies- en ingenieursbureaus in Nederland. Dit jaar zijn we precies een halve eeuw actief op het brede terrein van infrastructuur, bouw, stedelijke inrichting, natuurontwikkeling, milieu, vastgoedzaken en vrijetijdsvoorzieningen. Daarbinnen bieden we als één van de weinige partijen de combinatie van idee én verwezenlijking; van ingenieurswerk en daadwerkelijke realisatie binnen één organisatie. Dat staat niet alleen garant voor haalbare plannen, maar ook voor een hoogwaardige uitvoering. Voor onze opdrachtgevers is dat een vertrouwd gevoel.

Oranjewoud werkt voor en samen met overheden, bedrijven en instellingen. Van lokale tot landelijke overheid, van handel tot industrie, van midden- en kleinbedrijf tot multinational, van non-profitsector tot particulier; alle opdrachtgevers zijn belangrijk. Daarbij combineren we onze sterke eigen inbreng met respect voor de kennis en kunde van de opdrachtgever. Partnerships zijn dan ook altijd het uitgangspunt.

Het dienstenpakket van Oranjewoud mag breed worden genoemd. We verzorgen binnen onze werkgebieden het gehele traject van studie, advies, ontwerp, planvoorbereiding en directievoering tot realisatie, beheer en onderhoud. Al naar gelang de wens van de opdrachtgever nemen we hierbij één specifiek gedeelte, een combinatie van meerdere onderdelen of het hele traject op ons.

Het brede werkterrein en de grote verscheidenheid aan activiteiten vindt zijn weerslag in de samenstelling van ons personeelsbestand. We bieden werk aan afgestudeerden op zowel mbo, hbo als academisch niveau. Oranjewoud staat voor werken in een gevarieerde, enthousiaste omgeving met een dynamische uitstraling en volop kansen voor nieuwe uitdagingen, verantwoordelijkheden en doorgroeimogelijkheden. Eigen initiatief, flexibiliteit, creativiteit en teamwork zijn vanzelfsprekendheden binnen ons bureau.

Oranjewoud is met zes grote en een aantal kleinere vestigingen altijd binnen handbereik. Onze medewerkers staan hierdoor ook in letterlijke zin dicht bij de opdrachtgevers, waardoor wij in alle regio's slagvaardig te werk kunnen gaan. De landelijke business units zijn op vrijwel al onze regionale vestigingen vertegenwoordigd. Zo combineren we inzicht in landelijke ontwikkelingen met een diepgaande kennis van lokale omstandigheden.

Onze buitenlandse activiteiten zijn ondergebracht in Oranjewoud International B.V., met bureaus in Antwerpen, Dresden en Budapest.

www.oranjewoud.nl

Vestigingen

Directie, Stafdiensten,

Koningin Wilhelminaweg 11
Postbus 24
8440 AA Heerenveen
Telefoon: (0513) 63 45 67
Telefax: (0513) 63 33 53

Heerenveen

Groningen, Friesland, Drenthe,
secretariaat Business unit Bouw & Vastgoed

Tolhuisweg 57
Postbus 24
8440 AA Heerenveen
Telefoon: (0513) 63 45 67
Telefax: (0513) 63 33 53

Deventer

Overijssel, Gelderland,
secretariaat Business unit Stad & Ruimte

Keulenstraat 3
Postbus 321
7400 AH Deventer
Telefoon: (0570) 67 94 44
Telefax: (0570) 63 72 27

Almere

Noord-Holland, Utrecht, Flevoland,
secretariaat Business unit Object & Informatie

Wisselweg 1
Postbus 10044
1301 AA Almere-Stad
Telefoon: (036) 530 80 00
Telefax: (036) 533 81 89

Capelle aan den IJssel

Zuid-Holland, Zeeland,
secretariaat Business unit Bodem & Water

Rivium Westlaan 72
2909 LD Capelle aan den IJssel
Postbus 8590
3009 AN Rotterdam
Telefoon: (010) 288 45 45
Telefax: (010) 288 47 47

Oosterhout

**Noord-Brabant, Limburg,
secretariaat Business unit Sport & Techniek**

Beneluxweg 7
Postbus 40
4900 AA Oosterhout
Telefoon: (0162) 48 70 00
Telefax: (0162) 45 11 41

Locatie Geleen

Mijnweg 3
Postbus 17
6160 AA Geleen
Telefoon: (046) 478 92 22
Telefax: (046) 478 92 00

Rijswijk

Oranjewoud Infragroep B.V.,
secretariaat Business unit Mobiliteit & Infrastructuur

Polakweg 13
Postbus 1105
2280 CC Rijswijk
Telefoon: (070) 414 31 00
Telefax (070) 414 31 99

Tevens locaties in:

Groningen, Assen, Stadskanaal, Schoonebeek, Jisp en Goëss